

KẾ TOÁN Đám Mây VÀ HIỆU QUẢ KIỂM SOÁT NỘI BỘ TRONG DOANH NGHIỆP: TÁC ĐỘNG, THÁCH THỨC VÀ GIẢI PHÁP

● NGUYỄN THỊ HẢI VÂN

Khoa Kế toán Kiểm toán, Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

TÓM TẮT:

Việc ứng dụng kế toán đám mây không chỉ ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động kế toán mà còn tác động trực tiếp đến hệ thống kiểm soát nội bộ thông qua mức độ tự động hóa, khả năng giám sát theo thời gian thực và cơ chế phân quyền truy cập dữ liệu. Bài viết phân tích tác động của kế toán đám mây đến hiệu quả kiểm soát nội bộ trong doanh nghiệp, làm rõ cả những lợi ích và thách thức đặt ra trong quá trình triển khai. Từ đó, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm tăng cường hiệu quả kiểm soát nội bộ khi áp dụng kế toán đám mây, góp phần nâng cao chất lượng quản trị và độ tin cậy của thông tin tài chính doanh nghiệp.

Từ khóa: kế toán đám mây, kiểm soát nội bộ, hệ thống thông tin kế toán, chuyển đổi số.

1. Đặt vấn đề

Kiểm soát nội bộ giữ vai trò then chốt trong việc đảm bảo tính tuân thủ, độ tin cậy của thông tin tài chính và hiệu quả hoạt động của doanh nghiệp. Trong môi trường kinh doanh ngày càng phức tạp, các phương thức kiểm soát nội bộ truyền thống bộc lộ nhiều hạn chế do phụ thuộc vào quy trình thủ công, dữ liệu phân tán và khả năng cập nhật thông tin chậm. Cùng với xu hướng chuyển đổi số, kế toán đám mây đã và đang trở thành một bộ phận quan trọng trong hệ thống thông tin kế toán của nhiều doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp nhỏ và vừa.

Kế toán đám mây cho phép lưu trữ và xử lý dữ liệu kế toán trên nền tảng trực tuyến, giúp doanh nghiệp truy cập thông tin theo thời gian thực, tăng cường khả năng giám sát và phối hợp giữa các bộ phận. Tuy nhiên, việc chuyển đổi từ hệ thống kế toán truyền thống sang kế toán đám mây cũng đặt ra nhiều vấn đề liên quan đến kiểm soát nội bộ, bao gồm phân

quyền truy cập, bảo mật dữ liệu và kiểm soát rủi ro công nghệ. Do đó, việc nghiên cứu tác động của kế toán đám mây đến hiệu quả kiểm soát nội bộ có ý nghĩa thiết thực cả về mặt lý luận và thực tiễn.

2. Tác động của kế toán đám mây đến hiệu quả kiểm soát nội bộ

Kế toán đám mây, với tư cách là một ứng dụng công nghệ thông tin trong lĩnh vực kế toán, mang lại những thay đổi đáng kể đối với cấu trúc và hiệu quả của hệ thống kiểm soát nội bộ. Tác động của kế toán đám mây đến kiểm soát nội bộ cần được nhìn nhận trên nhiều khía cạnh, từ mức độ tự động hóa dữ liệu đến khả năng giám sát, phân quyền và giảm rủi ro sai sót.

Đầu tiên, kế toán đám mây ảnh hưởng trực tiếp đến tính minh bạch và độ tin cậy của dữ liệu kế toán - những yếu tố cốt lõi trong kiểm soát nội bộ. Nghiên cứu của Giang Thị Thu Huyền (2024)

về tác động của kế toán đám mây đối với tính minh bạch tài chính và việc ra quyết định trong các doanh nghiệp Việt Nam cho thấy, việc áp dụng các hệ thống kế toán dựa trên nền tảng đám mây giúp tăng tính minh bạch thông tin tài chính nhờ dữ liệu được cập nhật thường xuyên, nhất quán và có thể truy xuất kịp thời giữa các bộ phận. Kết quả nghiên cứu cũng chỉ ra rằng tính minh bạch của dữ liệu kế toán tăng lên đáng kể khi doanh nghiệp sử dụng kế toán đám mây so với phương thức kế toán truyền thống, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả kiểm soát nội bộ đối với các khoản mục như công nợ, hàng tồn kho và chi phí hoạt động. Một khía cạnh khác mà kế toán đám mây tác động đến kiểm soát nội bộ là khả năng phân quyền truy cập và kiểm soát quyền hạn người dùng. Theo Nguyễn Phú Giang và cộng sự (2025), trong hệ thống kế toán đám mây, việc phân quyền được thiết lập một cách rõ ràng cho từng vai trò của người dùng, từ kế toán viên đến quản lý cấp cao. Điều này giúp giảm thiểu rủi ro phát sinh từ việc truy cập trái phép hoặc can thiệp vào dữ liệu kế toán, đồng thời tạo ra hồ sơ truy cập đầy đủ để kiểm soát và rà soát sau này. Doanh nghiệp khi ứng dụng kế toán đám mây đã cải thiện được hệ thống phân quyền, giảm bớt các trường hợp truy cập dữ liệu không đúng vai trò, từ đó giảm thiểu rủi ro gian lận nội bộ. Ngoài ra, kế toán đám mây còn thay đổi cơ chế xử lý và lưu trữ dữ liệu kế toán, góp phần nâng cao độ chính xác và giảm lỗi do thao tác thủ công. Trong kế toán truyền thống, lệ thuộc vào dữ liệu lưu trữ cục bộ và nhiều bước xử lý thủ công dễ dẫn đến sai sót, nhất là trong doanh nghiệp có dữ liệu lớn hoặc nghiệp vụ phức tạp. Khi doanh nghiệp triển khai kế toán đám mây, hầu hết các tác vụ nhập dữ liệu và tổng hợp báo cáo được tự động hóa, giúp hạn chế sai sót do con người gây ra.

Tác động tích cực của kế toán đám mây đến kiểm soát nội bộ còn thể hiện ở khả năng giám sát và phân tích dữ liệu theo thời gian thực. Kế toán đám mây cho phép các nhà quản lý và kiểm toán nội bộ truy cập dữ liệu nhanh chóng và kịp thời, không cần chờ đến cuối kỳ kế toán để tổng hợp báo cáo. Sự thay đổi này giúp doanh nghiệp phát hiện sớm các bất thường trong số liệu tài chính, từ đó chủ động thiết lập biện pháp điều chỉnh. Ví dụ, thông qua dashboard trực quan và cảnh báo tự động trong hệ thống đám mây, bộ phận kiểm soát nội bộ có thể nhận biết nhanh các giao dịch vượt ngưỡng hoặc biến động bất thường, giảm bớt rủi ro sai phạm trong báo cáo tài chính.

Bên cạnh các tác động tích cực, kế toán đám mây cũng đặt ra những thách thức liên quan đến bảo mật thông tin và tuân thủ pháp lý trong kiểm soát nội bộ. Nghiên cứu của Nguyễn Thị Hải Yến (2024) cho thấy, mặc dù nền tảng đám mây hỗ trợ mã hóa và sao lưu dữ liệu định kỳ, doanh nghiệp vẫn phải đối mặt với nguy cơ rò rỉ thông tin hoặc truy cập trái phép nếu không có biện pháp bảo mật chặt chẽ. Nhiều doanh nghiệp Việt Nam còn lo ngại về an toàn dữ liệu khi di chuyển hệ thống kế toán lên môi trường đám mây, vì hệ thống pháp luật hiện hành chưa có các quy định rõ ràng về bảo mật dữ liệu kế toán đám mây.

Có thể thấy, kế toán đám mây tác động sâu sắc đến hiệu quả kiểm soát nội bộ doanh nghiệp thông qua việc nâng cao tính minh bạch, phân quyền truy cập, tự động hóa dữ liệu và khả năng giám sát theo thời gian thực. Tuy nhiên, để khai thác tối đa lợi ích này, doanh nghiệp cần chú trọng đến các biện pháp bảo mật, đào tạo nhân lực và xây dựng khung kiểm soát phù hợp với môi trường số.

3. Những thách thức đặt ra đối với kiểm soát nội bộ khi áp dụng kế toán đám mây

Việc áp dụng kế toán đám mây trong doanh nghiệp mang lại nhiều lợi ích cho quản trị và kiểm soát nội bộ, song cũng đặt ra không ít thách thức, đặc biệt trong bối cảnh năng lực quản trị và mức độ sẵn sàng về công nghệ của các doanh nghiệp Việt Nam còn chưa đồng đều. Những thách thức này xuất phát đồng thời từ yếu tố công nghệ, con người, quy trình quản lý và môi trường pháp lý, làm gia tăng rủi ro đối với hiệu quả của hệ thống kiểm soát nội bộ nếu không được nhận diện và xử lý kịp thời.

Một trong những thách thức lớn nhất đối với kiểm soát nội bộ khi áp dụng kế toán đám mây là vấn đề an toàn và bảo mật dữ liệu kế toán. Việc lưu trữ và xử lý dữ liệu tài chính trên hạ tầng đám mây khiến doanh nghiệp không còn kiểm soát trực tiếp toàn bộ hệ thống kỹ thuật như trước. Nguy cơ rò rỉ thông tin, truy cập trái phép hoặc mất dữ liệu có thể xảy ra nếu nhà cung cấp dịch vụ không đáp ứng đầy đủ các tiêu chuẩn bảo mật. Trong điều kiện pháp lý tại Việt Nam còn thiếu các hướng dẫn cụ thể về bảo vệ dữ liệu kế toán trên môi trường đám mây, thách thức này càng làm gia tăng áp lực đối với kiểm soát nội bộ trong việc đảm bảo tính toàn vẹn và độ tin cậy của thông tin tài chính.

Bên cạnh rủi ro bảo mật, việc phân quyền và kiểm soát truy cập trong hệ thống kế toán đám mây cũng là một thách thức đáng kể. Mặc dù nền tảng đám mây cho phép thiết lập quyền truy cập linh hoạt, song nếu doanh nghiệp không xây dựng quy trình phân quyền rõ ràng và không thường xuyên rà soát quyền hạn người dùng, nguy cơ lạm quyền vẫn tồn tại. Thực tế tại nhiều doanh nghiệp Việt Nam cho thấy việc phân tách chức năng trong kế toán còn hạn chế, dẫn đến khả năng một cá nhân vừa ghi nhận, vừa chỉnh sửa và khai thác dữ liệu. Khi chuyển sang kế toán đám mây, nếu không cải thiện điểm yếu này, hệ thống kiểm soát nội bộ có thể bị suy giảm hiệu quả.

Một thách thức khác liên quan đến năng lực của đội ngũ kế toán và nhà quản lý trong môi trường số. Kế toán đám mây đòi hỏi người sử dụng không chỉ am hiểu nghiệp vụ kế toán mà còn phải có kiến thức về hệ thống thông tin, quản lý dữ liệu và nhận diện rủi ro công nghệ. Tuy nhiên, nhiều doanh nghiệp Việt Nam chưa đầu tư đầy đủ cho đào tạo nhân lực phù hợp, dẫn đến việc khai thác hệ thống còn mang tính hình thức, chưa phát huy được vai trò hỗ trợ kiểm soát nội bộ.

Ngoài ra, sự phụ thuộc vào nhà cung cấp dịch vụ đám mây cũng đặt ra rủi ro cho kiểm soát nội bộ. Khi hệ thống gặp sự cố kỹ thuật, gián đoạn dịch vụ hoặc thay đổi chính sách từ phía nhà cung cấp, hoạt động kế toán và kiểm soát có thể bị ảnh hưởng đáng kể. Cuối cùng, khung pháp lý liên quan đến kế toán đám mây tại Việt Nam vẫn đang trong quá trình hoàn thiện, tạo ra khoảng trống nhất định cho việc thiết kế và vận hành hệ thống kiểm soát nội bộ phù hợp với môi trường số.

4. Một số giải pháp tăng cường hiệu quả kiểm soát nội bộ khi áp dụng kế toán đám mây

Để kế toán đám mây thực sự phát huy hiệu quả trong việc nâng cao kiểm soát nội bộ, doanh nghiệp cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp, bao gồm nâng cao nhận thức quản lý, năng lực nhân sự, hoàn thiện quy trình kiểm soát và khung pháp lý nội bộ. Các giải pháp này không chỉ nhằm hạn chế rủi ro phát sinh từ môi trường công nghệ mà còn tạo điều kiện để doanh nghiệp khai thác tối đa lợi ích của kế toán đám mây trong bối cảnh chuyển đổi số ngày càng sâu rộng.

Trước hết, doanh nghiệp cần nâng cao nhận thức của lãnh đạo về vai trò của kiểm soát nội bộ trong

môi trường kế toán đám mây. Việc áp dụng công nghệ không nên chỉ dừng lại ở mục tiêu tiết kiệm chi phí hay tăng tốc độ xử lý thông tin, mà cần được đặt trong chiến lược quản trị rủi ro tổng thể. Lãnh đạo doanh nghiệp cần chủ động tham gia vào quá trình thiết kế hệ thống kiểm soát nội bộ phù hợp với nền tảng đám mây, từ việc xác định các rủi ro trọng yếu đến việc phân bổ nguồn lực cho kiểm soát, giám sát và đánh giá hiệu quả hệ thống.

Bên cạnh đó, việc hoàn thiện quy trình phân quyền và kiểm soát truy cập là giải pháp quan trọng nhằm giảm thiểu rủi ro gian lận và sai sót. Doanh nghiệp cần thiết lập nguyên tắc phân tách nhiệm vụ rõ ràng trong hệ thống kế toán đám mây, đảm bảo không một cá nhân nào được nắm giữ toàn bộ các khâu từ ghi nhận, xử lý đến phê duyệt và khai thác dữ liệu. Đồng thời, quyền truy cập cần được rà soát định kỳ, điều chỉnh kịp thời khi có thay đổi về nhân sự hoặc chức năng công việc, qua đó tăng cường tính hiệu quả của kiểm soát nội bộ.

Một giải pháp không thể thiếu là đầu tư vào đào tạo và nâng cao năng lực cho đội ngũ kế toán và cán bộ quản lý. Doanh nghiệp cần trang bị cho nhân sự kiến thức không chỉ về nghiệp vụ kế toán mà còn về hệ thống thông tin, bảo mật dữ liệu và kiểm soát rủi ro công nghệ. Việc đào tạo thường xuyên giúp người sử dụng hiểu đúng vai trò của kế toán đám mây trong kiểm soát nội bộ, đồng thời nâng cao khả năng khai thác các chức năng giám sát, cảnh báo và phân tích dữ liệu theo thời gian thực của hệ thống.

Ngoài ra, doanh nghiệp cần chú trọng lựa chọn nhà cung cấp dịch vụ kế toán đám mây uy tín, đáp ứng các tiêu chuẩn về an toàn thông tin và khả năng hỗ trợ kỹ thuật. Việc đánh giá nhà cung cấp nên dựa trên các tiêu chí rõ ràng như mức độ bảo mật dữ liệu, tính ổn định của hệ thống, khả năng sao lưu và phục hồi dữ liệu, cũng như cam kết trách nhiệm khi xảy ra sự cố. Điều này giúp giảm thiểu rủi ro phụ thuộc và tăng cường hiệu quả kiểm soát nội bộ.

Cuối cùng, doanh nghiệp cần xây dựng và cập nhật các quy định nội bộ phù hợp với môi trường kế toán đám mây, đồng thời chủ động theo dõi và tuân thủ các quy định pháp lý liên quan. Việc kết hợp chặt chẽ giữa công nghệ, con người và quy trình sẽ tạo nền tảng vững chắc giúp hệ thống kiểm soát nội bộ thích ứng hiệu quả với mô hình kế toán đám mây trong giai đoạn chuyển đổi số ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Nguyễn Thị Hải Yến (2024). Ứng dụng điện toán đám mây trong hệ thống thông tin kế toán của doanh nghiệp. Tạp chí Khoa học & Công nghệ Việt Nam số 4 tháng 4/2024.

Nguyễn Phú Giang, Hoàng Thị Tam và Nguyễn Bích Hiền (2025), The impact of cloud computing technology on cloud accounting adoption and financial management of businesses. Truy cập tại: <https://www.nature.com/articles/s41599-025-05190-3>.

Giang Thi Thu Huyen (2024). The impact of cloud accounting on financial transparency and decision making in Vietnamese enterprises. Sciences of Conservation and Archaeology, Vol 36, No.4. Truy cập tại: <https://sci-arch.org/index.php/wwbhen/article/view/107>.

Ngày nhận bài: 15/01/2026

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 6/02/2026

Ngày chấp nhận đăng bài: 28/02/2026

**CLOUD ACCOUNTING AND INTERNAL CONTROL
EFFECTIVENESS IN BUSINESSES:
IMPACTS, CHALLENGES, AND IMPLICATIONS**

● **NGUYEN THI HAI VAN**

Faculty of Accounting and Auditing, University of Economics
Technology for Industries

ABSTRACT:

The adoption of cloud accounting systems influences not only accounting performance but also the effectiveness of internal control through enhanced automation, real-time monitoring, and advanced data access control mechanisms. This study examines the impact of cloud accounting on internal control effectiveness within enterprises, highlighting both the benefits and the challenges associated with its implementation. Drawing on analytical insights, the study elucidates how cloud-based systems can strengthen control environments while introducing new risks related to data security and system dependency. Overall, the findings contribute to a deeper understanding of the role of cloud accounting in improving governance quality and the reliability of corporate financial reporting.

Keywords: cloud accounting, internal control, accounting information systems, digital transformation.